

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

ГАЛИНА ЯЦЕНКО

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Навчально-методичні матеріали
для самостійної роботи студентів третього курсу
факультету журналістики

ЛЬВІВ
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
2015

*Рекомендовано до друку
кафедрою української преси
(протокол №10 від 16 березня 2015 року))*

Уклала: доц. Яценко Галина Володимирівна
Редактор: доц. Яценко Андрій Миколайович

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

для самостійної роботи студентів
факультету журналістики

Підписано до друку
Формат
Друк на різнографі.
Тираж 50

Видавничий центр Львівського національного університету
імені Івана Франка
79000, Львів, вул. Університетська, 1

ПЕРЕДМОВА

Цей збірник призначено насамперед для самостійної роботи студентів денної і заочної форми навчання з «Історії української журналістики», яку вони вивчають на третьому курсі.

У збірнику докладно описано структуру курсу, подано розподіл балів, які студенти отримують на залік, а також запропоновано перелік тем лекційних і практичних занять. До кожного практичного заняття додано відповідне творче домашнє завдання. Наприкінці видання вміщено список рекомендованої літератури, базової і допоміжної. Важливо те, що студентам запропоновано зразки контрольних модульних тестів, які, на нашу думку, допоможуть краще підготуватися до написання подібних модулів в аудиторії.

Навчально-методичні матеріали сприятимуть більш ефективній організації самостійної роботи студентів факультету журналістики з курсу «Історія української журналістики».

Опис навчальної дисципліни

(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни

“Історія української журналістики”)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1	Галузь знань 0303 „Журналістика та інформація” <hr/> (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Напрямок 6.030301 – „Журналістика” <hr/> (шифр, назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: журналістика	3-й	3-й
Курсова робота		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 36 год.		6-й	6-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 0.25	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр журналістики	20 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		4 год.	28 год.

Мета і завдання навчальної дисципліни:

- ◆ дати студентам цілісне розуміння загальних тенденцій розвитку західноукраїнської преси з урахуванням суспільно-політичних умов її існування;
- ◆ визначити основну тематику і проблематику західноукраїнських часописів на початку ХХ століття;
- ◆ сформувати цілісне уявлення студентів щодо ролі ЗМІ в поширенні національних ідей та принципів державної незалежності;
- ◆ визначити вплив західноукраїнської преси на національний та культурний розвиток суспільства;

Вимоги до знань та вмінь

Студенти повинні знати:

- основні видання (історію виникнення, типологічну характеристику, проблематику й основні напрями діяльності, провідних авторів);
- основні й визначальні ідейно-концептуальні засади західноукраїнської преси;
- структуру західноукраїнської преси та її соціально-політичну й історичну зумовленість;
- творчість найвідоміших публіцистів та їх внесок у розвиток української журналістики;
- усвідомити значення західноукраїнської преси як важливого чинника суспільно-політичного і духовного життя, захисника національних інтересів;

Студенти повинні вміти:

- аналізувати й оцінювати проблеми, які порушувала західноукраїнська преса означеного періоду;
- проектувати історичний контекст і події минулого на сучасність;
- використовувати досвід своїх попередників (жанрові й стильові особливості текстотворення) у власній журналістській праці.

Предмет навчальної дисципліни

Предмет „Історія української журналістики” тісно пов’язаний із суміжними гуманітарними дисциплінами (історія України, світова історія, історія літератури, історія філософської, політичної, мистецтвознавчої думки), адже це ті знання, які сприяють формуванню особистості майбутнього журналіста.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Особливості зародження та структура західноукраїнської преси першої половини ХХ століття. Структура та проблематика преси політичних партій та військової преси, літературно-мистецьких видань та професійно-фахової преси

Тема 1. Вступна лекція

1. Мета і завдання курсу.
2. Практичне значення вивчення курсу для професійної підготовки до журналістської праці.
3. Огляд літератури до курсу.

Тема 2. Особливості розвитку преси в різних регіонах Західної України

1. Історіографія питання.
2. Суспільно-політичні умови функціонування преси на Західній Україні.
3. Особливості зародження і розвитку української преси в різних регіонах на західноукраїнських землях.

Практичне заняття № 1.

Особливості зародження і розвитку преси в різних регіонах на західноукраїнських землях: преса Волині, Буковини, Карпатської України

1. Преса Буковини: «буковинська атмосфера» розвитку, редакційна політика загальнополітичних часописів та журналів, полеміка навколо важливих національних питань.
2. Преса Волині: роль церковно-релігійної преси в національному відродженні, розвиток преси для селян, загальнополітична та партійна преса.
3. Преса Карпатської України: періоди розвитку преси, мова преси, преса періоду державності.

Тема 3. Соціально-політична зумовленість та основні елементи структури української преси

1. Дослідження структури преси як методологічна проблема.
2. Структура преси як відображення політичного і духовного розвитку суспільства. Актуальний зміст проблеми.
3. Преса партій і громадських організацій.
4. Літературно-мистецька преса.
5. Професійно-фахова преса.
6. Молодіжна і спортивна преса.
7. Військова преса.
8. Наукова і науково-популярна преса.

9. Церковно-релігійна преса.

Тема 4. Преса політичних партій

1. Історіографія питання.
2. Партійна преса початку ХХ ст. (1900–1914).
3. Партійна преса періоду визвольних змагань.
4. Преса КПЗУ: становлення та проблематика.

Практичне заняття № 2.

Преса політичних партій: видання УНДО, ОУН, УСРП

1. Преса УНДО.
2. Преса ОУН.
3. Преса УСРП.

Тема 5. Літературно-мистецька преса: структура, напрями розвитку, ідеологічні впливи

1. Історіографія питання.
2. Загальна характеристика літературно-мистецького життя на західноукраїнських землях.
4. Структура літературно-мистецької преси.
5. Літературно-мистецькі видання початку ХХ століття.

Практичне заняття № 3.

Напрями розвитку літературно-мистецької преси

1. Літературно-мистецькі видання католицького напрямку.
2. Літературно-мистецькі видання націоналістичного напрямку.
3. Ідеологічно незаангажовані літературно-мистецькі видання.
4. Радянофільські видання.

Тема 6. Особливості становлення та розвитку професійно-фахової преси

1. Історіографія питання.
2. Структура професійно-фахової преси.
3. Проблематика торгово-економічної й кооперативної преси.
4. Преса для вчителів. Роль часопису «Учительське слово» та журналу «Українська школа» у національному вихованні.
5. Преса для інженерів. Редакційна політика журналу «Технічні вісти».
6. Правнича преса. Журнал «Життя і право» як апогей розвитку західноукраїнської правничої преси.
7. Медична преса: журнали «Здоров'є» та «Лікарський вісник».

Тема 7. Військова преса: періоди функціонування та структура

1. Історіографія питання.
2. Проблема збройної боротьби в українській суспільно-політичній думці на початку ХХ століття.
3. Загальна характеристика структури військової преси.
4. Преса легіону УСС: національно-патріотичне спрямування.
5. Ідейність та концептуальні засади преси УГА.

Практичне заняття № 4.

Військова преса: національно-визвольний контекст

1. Таборова преса початку 20-х років. Журнал «Український скиталець» як відображення світоглядних засад української військової еміграції.
2. Українська військова преса 20–30-х років: тематика та проблематика.
3. Преса УПА й українського збройного підпілля.
4. Тижневик дивізії «Галичина» «До перемоги»: ідейно-концептуальні засади часопису.

Змістовий модуль 2.

Ідейно-концептуальні засади церковно-релігійної та молодіжної преси, науково-популярних та сатирично-гумористичних видань, преси для жінок та дітей

Тема 8. Проблематика церковно-релігійної преси

1. Історіографія питання.
2. Структура і проблематика церковно-релігійної преси.
3. Преса УГКЦ як чинник українського національного життя.
4. Вплив «Нової зорі» на релігійне та національно-патріотичне виховання галичан.
5. Преса Марійських товариств як чинник духовного відродження нації.

Тема 9. Наукові і науково-популярні видання

1. Історіографія питання.
2. Періодика НТШ.
3. Періодика «Просвіти».

Тема 10. Молодіжна і спортивна преса

1. Історіографія питання.
2. Молодіжний рух та його преса на початку ХХ століття.
3. Преса молодіжних ідеологічних організацій 20-х років.
4. Преса парамілітарних молодіжних організацій: преса «Лугу», «Сокола», «Січі», «Пласту».
5. Молодіжна преса у роки Другої світової війни.
6. Виникнення і розвиток спортивної преси.

Практичне заняття № 5.

Преса для жінок і дітей: становлення, розвиток, занепад

1. Історіографія питання.

2. Суспільно-політичний контекст виникнення преси для жінок.
3. Структура і проблематика преси для жінок.
4. Діяльність Союзу українок та їх друкований орган – «Жінка».
5. Преса для дітей. Тематика журналів: «Світ дитини», «Наш приятель», «Малі друзі», «Дзвіночок».

Практичне заняття № 6.

Сатирично-гумористичні видання. Вплив суспільно-політичних обставин на їх розвиток

1. Виникнення і розвиток сатирично-гумористичних видань.
2. Структура і проблематика сатирично-гумористичних видань.
3. Огляд творчості найвідоміших журналістів і художників.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Особливості зародження західноукраїнської преси першої половини ХХ століття. Структура та проблематика преси політичних партій та військової преси, літературно-мистецьких видань та професійно-фахової преси.												
Тема 1. Вступна лекція	2	2										
Тема 2. Особливості розвитку преси в різних регіонах Західної України	5	2	2			1	3	1				2
Тема 3. Соціально-політична зумовленість та основні елементи	4	4					3	1				2

структури української преси													
Тема 4. Преса політичних партій	3		2			1	4	1					3
Тема 5. Літературно-мистецька преса: структура, напрями розвитку, ідеологічні впливи	4	2	2				1	1					
Тема 6. Особливості становлення та розвитку професійно-фахової преси	2	2					3						3
Тема 7. Військова преса: періоди функціонування та структура	4	2	2				5	2					3
Разом – змістовий модуль 1	24	14	8			2	19	6					13
Змістовий модуль 2. Ідейно-концептуальні засади церковно-релігійної та молодіжної преси, науково-популярних та сатирично-гумористичних видань, преси для жінок та дітей.													
Тема 8. Проблематика церковно-релігійної преси	2	2					3						3
Тема 9. Наукові та науково-популярні видання	2	2					3						3
Тема 10. Молодіжна та спортивна преса	3	2				1	4	1					3
Тема 11. Преса для жінок і дітей: становлення, розвиток, занепад	3		2			1	4	1					3
Тема 12. Сатирично-гумористичні видання. Вплив суспільно-	2		2				3						3

політичних обставин на їх розвиток												
Разом – змістовий модуль 2	12	6	4			2	17	2				15
Разом	36	20	12			4	36	8				28

Завдання для практичних занять

Змістовий модуль 1.

Особливості зародження та структура західноукраїнської преси першої половини ХХ століття. Структура та проблематика преси політичних партій та військової преси, літературно-мистецьких видань та професійно-фахової преси

Практичне заняття № 1.

Особливості зародження і розвитку преси в різних регіонах на західноукраїнських землях: преса Волині, Буковини, Карпатської України (2 години)

1. Преса Буковини: «буковинська атмосфера» розвитку, редакційна політика загальнополітичних часописів та журналів, полеміка навколо важливих національних питань.
2. Преса Волині: роль церковно-релігійної преси в національному відродженні, розвиток преси для селян, загальнополітична та партійна преса.
3. Преса Карпатської України: періоди розвитку преси, мова преси, преса періоду державності.

Завдання: ділова гра «Редакція газети». Студентів умовно ділимо на три групи. Кожній групі пропонуємо створити редакцію газети (запропонувати концепцію видання, проблематику, основні рубрики, схематично зобразити

верстку газети), яка могла б виходити на Волині, Буковині, Карпатській Україні на початку ХХ століття.

Рекомендована література

1. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010.
2. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / С. Кость. – Львів, 2006.
3. Кость С. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.: Структура. Частина друга. / С. Кость. – Львів, 2002. – С. 3–81.
4. Романюк М. Закарпатська україномовна преса 20–30-х років: до питань історіографії та методики дослідження / М. Романюк, В. Габор // Зб. праць НДПЦ. – Львів, 1995. – Вип. 2. – С.136–151.
5. Павлюк І. Українські часописи Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя (1917–1939): Анотований покажчик. – Львів; Луцьк, 1997; його ж; Українська легальна преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917–1939, 1941–1944 рр. – Львів, 2001.
6. Романюк М. Українська преса Північної Буковини як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю (1870–1940 рр.) / М. Романюк. – Львів, 2000.

Практичне заняття № 2.

Преса політичних партій: видання УНДО, ОУН, УСРП

(2 години)

1. Преса УНДО.
2. Преса ОУН.
3. Преса УСРП.

Завдання: Порівняти політичні програми УНДО, ОУН, УСРП, дати їм свою оцінку. Запропонувати власну програму для політичної партії, яка б могла існувати на західноукраїнських землях початку ХХ століття.

Рекомендована література

1. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010. – С. 75–81.
2. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / С. Кость. – Львів, 2006. – С. 401–418.
3. Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ ст.: Зб. текстів / Уклад. і авт. вступ. статті та коментарів С. Кость. – Львів, 1994. – С. 152–160.
4. Стахів М. Українські політичні партії у соціологічному насвітленні / М. Стахів. – Нью-Йорк; Детройт; Скрантон, 1954.

Практичне заняття № 3.

Напрями розвитку літературно-мистецької преси

(2 години)

1. Літературно-мистецькі видання католицького напрямку.
2. Літературно-мистецькі видання націоналістичного напрямку.
3. Ідеологічно незаангажовані літературно-мистецькі видання.
4. Радянофільські видання.

Завдання: Відеопрезентація. Академічну групу умовно ділимо на три підгрупи. Кожна підгрупа повинна представити презентацію в програмі PowerPoint, яку вони підготували вдома, попередньо визначивши тематику та проблематику одного літературно-мистецького видання (на вибір).

Рекомендована література

1. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010. – С. 98–105.

2. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / С. Кость. – Львів, 2006. – С. 421–428.

3. Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ ст.: Зб. текстів / Уклад. і авт. вступ. статті та коментарів С. Кость. – Львів, 1994. – С. 239–246.

4. Животко А. Історія української преси / А. Животко. – Мюнхен, 1989–1990. – С. 37–40.

Практичне заняття № 4.

Військова преса: національно-визвольний контекст

(2 години)

1. Таборова преса початку 20-х років. Журнал «Український скиталець» як відображення світоглядних засад української військової еміграції.
2. Українська військова преса 20-30-х років тематика та проблематика.
3. Преса УПА та українського збройного підпілля.
4. Тижневик дивізії «Галичина» «До перемоги»: ідейно-концептуальні засади часопису.

Завдання: Інтерв'ю-ретроспекція. Змодельоване інтерв'ю з редакторами преси УПА (П. Волош-Василенко, Марко Босслав, Я. Бусел, Д. Маївський). Студенти діляться умовно на чотири групи. Кожна група вибирає одне з видань УПА та на основі власних знань робить міні-інтерв'ю з його редактором.

Рекомендована література

1. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.: Структура. Частина перша / за ред. С. Костя. – Львів, 2002. – С. 115–174.

2. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010.
3. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / С. Кость. – Львів, 2006. – С. 452–470.
4. Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ ст.: Зб. текстів / Уклад. і авт. вступ. статті та коментарів С. Кость. – Львів, 1994. – С. 371–381.
5. Кость С. Нариси з історії української військової преси / С. Кость, О. Тимчишин О., К. Федірко. – Львів, 1998.

Змістовий модуль 2.

Ідейно-концептуальні засади церковно-релігійної та молодіжної преси, науково-популярних та сатирично-гумористичних видань, преси для жінок та дітей

Практичне заняття № 5.

Преса для жінок і дітей: становлення, розвиток, занепад (2 години)

1. Історіографія питання.
2. Суспільно-політичний контекст виникнення преси для жінок.
3. Структура і проблематика преси для жінок.
4. Діяльність Союзу українок та їх друкований орган – «Жінка».
5. Преса для дітей. Тематика журналів: «Світ дитини», «Наш приятель», «Малі друзі», «Дзвіночок».

Завдання: Виголосити міні-промову від імені відомих українських журналісток, які творили на початку минулого століття (Мілена Рудницька, Наталія Кобринська, Олена Теліга, Христина Алчевська, Галина Журба,

Людмила Старицька-Черняхівська та ін. – на вибір студента) на тему «Яким має бути сучасне жіноче видання».

Рекомендована література

1. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010.
2. Кость С. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.: Структура. Частина друга / С. Кость. – Львів, 2002. – С. 155–189.
3. Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ ст.: Зб. текстів / Уклад. і авт. вступ. статті та коментарів С. Кость. – Львів, 1994. – С. 431–444.
4. Рудницька М. Українська дійсність і завдання жінки: Промова, виголошена на відкритті Українського жіночого конгресу 23 червня 1934 р. в Станіславові / М. Рудницька. – Львів, 1934.
5. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому: Жінки в громадському житті України. 1884–1939 / М. Богачевська-Хом'як. – К., 1995.

Практичне заняття № 6.

Сатирично-гумористичні видання. Вплив суспільно-політичних обставин на їх розвиток

(2 години)

1. Виникнення і розвиток сатирично-гумористичних видань.
2. Структура і проблематика сатирично-гумористичних видань.
3. Огляд творчості найвідоміших журналістів і художників.

Завдання: Визначити жанрову палітру та проблематику сатирично-гумористичного видання «Самохотник». Запропонувати власні схематичні ілюстрації до його матеріалів.

Рекомендована література

1. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010.
2. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.: Структура. Частина перша / за ред. С. Костя. – Львів, 2002. – С. 69–84.
3. Сніцарчук Л. Українська сатирично-гумористична преса Галичини 20–30-х рр. ХХ ст.: історико-функціональний аспект та інтерпретаційні особливості / Л. Сніцарчук. – Львів, 2001.

Самостійна робота

Самостійна робота з курсу «Історія української журналістики» складається з 4 годин. Вона передбачає виконання таких завдань: робота з першоджерелами (конспект), порівняння політичних програм запропонованих партій та їхня оцінка (виступ на практичному занятті), короткий огляд спортивних видань (міні-реферат), міні-виступ на тему «Жіночі імена в історії журналістики». Статті, які мають опрацювати студенти, містяться в хрестоматії: Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ ст.: Зб. текстів / Уклад. і авт. вступ. статті та коментарів С. Кость. – Львів, 1994.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомитися з літературою до курсу (коротка анотація). Підготуватися до практичного заняття № 1. Опрацювати статті (конспект першоджерел):	1

	Волошин А. «До історії нашого новинарства», Річинський А. «Наш програм», Смітницький І. «Націоналізм, інтернаціоналізм, космополітизм», Квітка Д. «Українське студентство під Румунією».	
2	Порівняти політичні програми УНДО, ОУН, УСРП, дати їм свою оцінку. Підготуватися до практичного заняття № 2. Опрацювати статті (конспект першоджерел): Іванейко М. (Шлемкевич М.) «Ідеологічні підстави творчого націоналізму», Шухевич Р. «До генези Української Головної Визвольної Ради», Кедрин І. «Хаос та платформа консолідації», Левицький К. «За чесні наміри і добрі діла».	1
3	Зробити огляд спортивних видань: «Змаг», «Готові», «Сокільські вісти» та порівняти із сучасною спортивною пресою. Опрацювати статті до теми № 10 (конспект першоджерел): Лелекач М. «Як ми дивимося на виховання молоді», Конашевич І. «Нація», Сціборський М. «Кінець однієї провокації», Лончина Б. «Український студент шукає світогляду», Лончина Б. «Мінімалізм», Козій Д. «Волонтаризм».	1
4	Підготувати міні-виступ: «Жіночі імена в історії української журналістики (Мілена Рудницька, Наталія Кобринська, Олена Теліга, Христина Алчевська, Галина Журба, Людмила Старицька-Черняхівська та ін. – на вибір студента)». Підготуватися до практичного заняття № 5. Опрацювати статті (конспект першоджерел): Теліга О. «Якими нас прагнете», Теліга О. «Сліпа вулиця», Рудницька М. «Українська дійсність і завдання жінки», Бурачинська Л. «Про завдання жіночої преси», Донцов Д. Поетка вогненних меж О. Теліга», Федак-	1

	Шепарович О. «Модерний фемінізм і українська жінка».	
	Разом	4

Перелік тем оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Тема 1. Структура преси й особливості розвитку в різних регіонах Західної України (2 години)

1. Історіографія питання.
2. Дослідження структури преси як методологічна проблема.
3. Структура преси як відображення політичного і духовного розвитку суспільства. Актуальний зміст проблеми
4. Суспільно-політичні умови функціонування преси на Західній Україні.
5. Особливості зародження і розвитку української преси в різних регіонах на західноукраїнських землях.

Тема 2. Преса політичних партій та літературно-мистецька преса (2 години)

1. Історіографія питання.
2. Партійна преса початку ХХ ст. (1900–1914).
3. Преса УНДО, ОУН, УСРП.
4. Загальна характеристика літературно-мистецького життя на західноукраїнських землях.
5. Структура літературно-мистецької преси.
6. Літературно-мистецькі видання початку ХХ ст.

Тема 3. Військова преса: періоди функціонування та структура (2 години)

1. Історіографія питання.

2. Загальна характеристика структури військової преси.
3. Преса легіону УСС: національно-патріотичне спрямування.
4. Таборова преса початку 20-х років. Журнал «Український скиталець» як відображення світоглядних засад української військової еміграції.
5. Українська військова преса 20–30-х років: тематика та проблематика.
6. Преса УПА й українського збройного підпілля.

Тема 4. Молодіжна і спортивна преса

(2 години)

1. Молодіжний рух та його преса на початку ХХ століття.
2. Преса парамілітарних молодіжних організацій: преса «Лугу», «Сокола», «Січі», «Пласту».
3. Молодіжна преса у роки Другої світової війни.
4. Виникнення і розвиток спортивної преси.
5. Суспільно-політичний контекст виникнення преси для жінок. Структура і проблематика преси для жінок.
6. Преса для дітей. Тематика журналів: «Світ дитини», «Наш приятель», «Малі друзі», «Дзвіночок».

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Самостійне опрацювання теми «Особливості зародження і розвитку преси в різних регіонах на західноукраїнських землях: преса Волині, Буковини, Карпатської України».	4

2.	Опрацювання статей до теми «Преса політичних партій»: Іванейко М. (Шлемкевич М.) «Ідеологічні підстави творчого націоналізму», Шухевич Р. «До генези Української Головної Визвольної Ради», Кедрин І. Хаос та платформа консолідації», Левицький К. «За чесні наміри і добрі діла».	3
3.	Самостійне опрацювання теми «Особливості становлення та розвитку професійно-фахової преси».	3
4.	Опрацювання статей до теми «Військова преса: періоди функціонування та структура»: Литвицький М. «Таборова журналістика», Рахманний Р. «Кров і чорнило», Петлюра С. «Перед судом історії», Петлюра С. «Завдання української військової літератури», Полтава П. «Концепція самостійної України і основна тенденція політичного розвитку сучасного світу», Полтава П. «Хто такі бандерівці та за що вони борються», Дорошенко В. «Всеукраїнське значення УСС».	3
5.	Самостійне опрацювання теми «Проблематика церковно-релігійної преси».	3
6.	Самостійне опрацювання теми «Наукові та науково-популярні видання».	3
7.	Опрацювання статей до теми «Молодіжна і спортивна преса»: Лелекач М. «Як ми дивимося на виховання молоді», Конашевич І. «Нація», Сціборський М. «Кінець однієї провокації», Лончина Б. «Український студент шукає світогляду», Лончина Б. «Мінімалізм», Козій Д. «Волонтаризм».	3

8.	Опрацювання статей до теми «Преса для жінок і дітей: становлення, розвиток, занепад»: Теліга О. «Якими нас прагнете», Теліга О. «Сліпа вулиця», Рудницька М. «Українська дійсність і завдання жінки», Бурачинська Л. «Про завдання жіночої преси», Донцов Д. Поетка вогненних меж О. Теліга», Федак-Шепарович О. «Модерний фемінізм і українська жінка».	3
9.	Опрацювання теми «Сатирично-гумористичні видання. Вплив суспільно-політичних обставин на їх розвиток».	3
	Разом	28

Методи навчання

Методи навчання: лекція, дискусія, гра, евристична бесіда, робота з книгою. Форми лекцій: лекція-діалог (запитання-відповіді), лекція-візуалізації проблеми (презентації видань), лекція-разом (запрошення відомих істориків журналістики).

Методи контролю

Методи контролю: поточний контроль.

Поточний контроль передбачає:

- усну відповідь, декілька доповнень на практичному занятті + конспект першоджерел – 5 балів;
- контрольний тест (за перший змістовий модуль) – 35 балів;
- контрольний тест (за другий змістовий модуль) – 25 балів.

За перший змістовий модуль студент може набрати максимально **60 балів: 20 балів** за усні відповіді на семінарському занятті та за виконання

самостійної роботи (по 5 балів за 4 заняття), **40 балів** – контрольний тест (за перший модуль).

За другий змістовий модуль студент може набрати максимально **40 балів: 10 балів** за усні відповіді (по 5 балів за 2 заняття) та самостійну роботу (огляд гумористичних та спортивних видань, міні-есе), **30 балів** – за контрольний тест (за другий модуль).

Розподіл балів, які отримають студенти для заліку

Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2					Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	100
5	10	10	10	10	5	10	5	5	10	10	10	

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		Залік
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		
A	90 – 100	5	Відмінно	Зараховано
B	81–89	4	Дуже добре	
C	71–80		Добре	
D	61–70	3	Задовільно	
E	51–60		Достатньо	

Зразки контрольних модульних тестувань

*Контрольне модульне тестування №1
з «Історії української журналістики»
студента (студентки) III курсу факультету журналістики
групи жерн -*

Варіант 1.

1. Перше видання західноукраїнських правників:

1. «Життя і право».
2. «Часопись правнича».
3. «Молодий адвокат».
4. «Вісник союзу українських адвокатів».

2. Політику якої партії підтримувала газета «Діло»?

1. УСДП.
2. ФНС.
3. ОУН.
4. УНДО.

3. Яке перше видання для дітей почало виходити на західноукраїнських землях після Першої світової війни:

1. «Світ дитини».
2. «Сонечко».
3. «Наш приятель».
4. «Малі друзі».

4. Перший сатирично-гумористичний часопис Українських Січових Стрільців:

1. «Бомба».
2. «Самохотник».
3. «Самопал».
4. «Стрілець».

5. Перше видання УГА:

1. «Стрілець».
2. «Червона калина».
3. «Нове життя».
4. «Український скиталець».

6. Яке з перелічених видань видавало фотографічне товариство:

1. «Боян».
2. «Об'єктив».
3. «Фотограф».
4. «Світло і тінь».

7. У якому з цих видань друкувався Б.-І. Антонич:

1. «Боян».
2. «Обрії».
3. «Неділя».
4. «Світло і тінь».

8. «Родинне видання» (1928–1939), яке редагував М. Голубець:

1. «Неділя».
2. «Книжник».
3. «Сім'я».
4. «Будучина».

9. Е. Озаркевич – засновник....

1. Лікарського товариства.
2. Педагогічного товариства.
3. Спортивного товариства.
4. Товариства українських інженерів.

10. Які сатирично-гумористичні часописи виходили на Буковині:

1. «Перець».
2. «Самохотник».
3. «Щипавка».
4. «Шершень».

11. Перше видання в Карпатській Україні, що захищало історичні права українців, сприяло розбудові культурного й економічного життя:

1. «Свобода». 2. «Карпати». 3. «Село». 4. «Наука».

12. Які із названих періодичних видань були призначені для жінок?

1. «Жінка», «Українка», «Молода Україна»

2. «Жінка», «Ми молоді», «Нова хата»

3. «Жінка», «Нова хата», «Жіноча доля»

4. «Жінка», «Українка», «Мета».

13. Спроектуйте на сучасність думку Б. Кравціва: «...Наш націоналізм наказує нам ставитися з гідністю і пошаною до чужих націй, і їх людей, і їх змагань. Вимагає від нас справедливості навіть супроти ворога, якого треба знати й пізнати?»

*Контрольне модульне тестування №1
з «Історії української журналістики»
студента (студентки) III курсу факультету журналістики
групи жрн -*

Варіант 1.

1. Кого Д. Донцов назвав «поеткою вогнених меж»?

1. Лесю Українку. 2. М. Рудницьку. 3. О. Телігу. 4. Н. Кобринську.

2. Двотижневик Союзу українок (1 січня 1935 року), який редагувала М. Рудницька:

1. «Нова хата». 2. «Русинка». 3. «Жіноча доля». 4 «Жінка».

3. Вказати групу публіцистів, які працювали в українських періодичних виданнях Буковини:

1. С. Никорович, Д. Квітковський, О. Зибачинський, І. Григорович

2. С. Никорович, Д. Квітковський, О. Зибачинський, В. Гренджа-Донський

3. С. Никорович, Д. Квітковський, О.Зибачинський, І. Кедрин

4. С. Никорович, Д. Квітковський, О.Зибачинський, В.Оскілко.

4. Яке з перелічених літературно-художніх видань виходило в Карпатській Україні:

1. «Русин». 2. «Просвіта». 3. «Слово». 4. «Наша земля».

5. З яким часописом полемізував Іван Франко про проблеми державності у 1896 році:

1. «Буковина». 2. «Слово». 3. «ЛНВ». 4. «Будучність».

6. Яке зі спортивних видань містило рубрику “Давайте понишпоримо в інших газетах”:

1. «Змаг». 2. «Спорт». 3. «Вісти з Лугу». 4. «Спортовець».

7. Скільки часописів за підрахунками А. Животка, виходило в Карпатській Україні:

1. 10   2. 6   3. 13   4. 20

8. Перший журнал для дітей на Волині:

1. «Сонечко». 2. «До світла». 3. «Наш приятель». 4. «Вовченята».

9. У якому часописі була рубрика «Сойм і Сенат»:

1. «Громада». 2. «Русин». 3. «Слово». 4. «Промінь».

10. Хто автор фейлетону «Продукція язиков», у якому висміяно мовну політику чехословацького уряду щодо українців:

1. А. Кущинський. 2. Г. Жаткович. 3. М. Бараболя. 4. Д. Квітковський.

11. Схарактеризуйте соціально-політичні умови розвитку західноукраїнської преси наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття.

12. Спроектуйте на сучасність думку Д. Донцова: «Наша література хвора. Нас довго годували своїм зіллям різні, часом великі, але все ж провінціональні знахарі з Москви і Ленінграду. І замість вилікувати, викривили нашу психіку. Російське письменство з його культом безвілля і хаосу не дає в нас стверднути старому варязькому первневі, довкола якого кристалізувалася б сильна і відпорна на всякі чужі впливи душа нації» (стаття «Росія чи Європа»).

Рекомендована література

Базова

1. Животко А. Історія української преси / А. Животко. – Мюнхен, 1989–1990.
2. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша) / С. Кость. – Львів, 2010. – 264 с.
3. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / С. Кость. – Львів, 2006. – 514 с.
4. Кость С. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.: Структура. Частина друга / С. Кость. – Львів, 2002.
5. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.: Структура. Частина перша / за ред. С. Костя. – Львів, 2002.
6. Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ ст.: Зб. текстів / Уклад. і авт. вступ. статті та коментарів С. Кость. – Львів, 1994. – 526 с.

Допоміжна

1. Бідзіля Ю. Преса Закарпаття ХІХ–ХХ ст.: Посібник для журналістів / Ю. Бідзіля. – Ужгород, 1997.
2. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому: Жінки в громадському житті України. 1884–1939 / М. Богачевська-Хом'як. – К., 1995.
3. Витанович І. Історія українського кооперативного руху / І. Витанович. – Нью-Йорк, 1964.
4. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття / Я. Грицак. – К., 1996.
5. Добош І. Історія української журналістики Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. / І. Добош. – Івано-Франківськ, 1995.
6. Донцов Д. Твори / Д. Донцов. – Львів, 2001. – Т.1: Геополітичні та ідеологічні праці.

7. Кедрин І. У межах зацікавлення / І. Кедрин. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1986.
8. Кость С. Нариси з історії української військової преси / С. Кость, О. Тимчишин О., К. Федірко. – Львів, 1998.
9. Ми і наші діти: Дитяча література. Мистецтво. Виховання / За ред. Б. Гошовського. – Торонто, 1965.
10. Митрополит Андрей Шептицький: Життя і діяльність: Документи і матеріали. 1899–1944. – Львів, 1998.
11. Мірчук П. Нарис історії ОУН / П. Мірчук. – Мюнхен; Лондон; Нью-Йорк, 1968.
12. Павлюк І. Українські часописи Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя (1917–1939): Анотований покажчик / І. Павлюк. – Львів; Луцьк, 1997.
13. Павлюк І. Українська легальна преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917–1939, 1941–1944 рр. / І. Павлюк. – Львів, 2001.
13. Романюк М. Українська преса Північної Буковини як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю (1870–1940 рр.) / М. Романюк. – Львів, 2000.
14. Романюк М. Закарпатська україномовна преса 20–30-х років: до питань історіографії та методики дослідження / М. Романюк, В. Габор // Зб. праць НДПЦ. – Львів, 1995. – Вип. 2. – С. 136–151.
15. Рудницька М. Українська дійсність і завдання жінки: Промова, виголошена на відкритті Українського жіночого конгресу 23 червня 1934 р. в Станіславові / М. Рудницька. – Львів, 1934.
16. Сніцарчук Л. Українська сатирично-гумористична преса Галичини 20–30-х рр. ХХ ст.: історико-функціональний аспект та інтерпретаційні особливості / Л. Сніцарчук. – Львів, 2001.
17. Стахів М. Українські політичні партії у соціологічному навітленні / М. Стахів. – Нью-Йорк; Детройт; Скрантон, 1954.
18. Тернопільський Ю. Українська преса з перспективи 150-ліття / Ю. Тернопільський. – Джерсі Сіті, 1974.